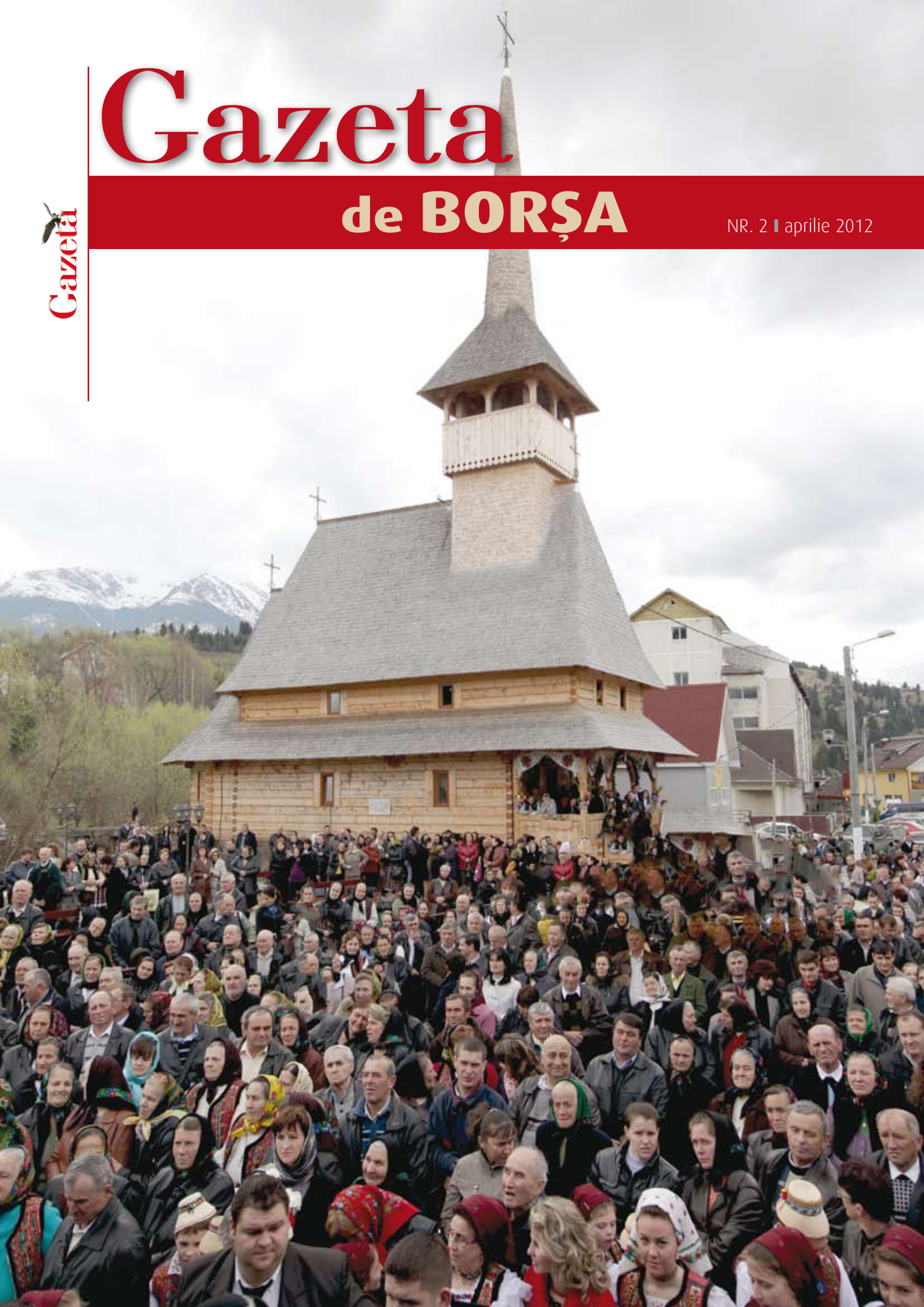

Gazeta

de **BORȘA**

NR. 2 | aprilie 2012

Gazeta

O sărbătoare de 10 zece

Asemeni Sfântului Mucenic Gheorghe, patronul lor spiritual, luni, 23 Aprilie, borșenii au făcut o mărturie publică a credinței și principiilor care i-au ajutat să dănuiască peste veacuri.

De un deceniu, borșenii sărbătoresc de Sf. Gheorghe și sărbătoarea orașului. Sărbătoarea lor spirituală, devenită tradiție, care împletește an de an credința în Dumnezeu, în oameni și setea de frumos și autentic.

23 Aprilie este sărbătoarea spirituală a orașului Borșa. Un eveniment ajuns la cea de-a zecea ediție și organizat de nota 10. Primarul Remus Cornel Ștețco a reușit în ultima perioadă să definitiveze trei obiective importante ale orașului: clădirea primăriei, parcul și biserica de lemn închinată Sfântului Gheorghe. Adică elementele care întregesc identitatea Borșei: credința, tăria și curajul, dragostea pentru natură.

Acum, la a X-a ediție a sărbătorii, primarul Remus Cornel Ștețco, împreună cu echipa din cadrul primăriei, a pregătit o ediție specială, de nota 10, pentru că a coincis cu sfințirea bisericii de lemn din centrul orașului.

Primarul spune că: „Ediția din acest an a avut o parte despre care putem spune că a fost unicat. Noi am realizat o biserică din lemn în cinstea Sfântului Gheorghe care poartă și hramul. La ediția aceasta, Biserica a fost sfințită pe către Preasfințitul Iustin Sigheteanul, episcop vicar al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmărilor.

Biserica a fost finalizată și s-a reușit sfințirea ei exact la această ediție a sărbătorii noastre. Asta s-a făcut

în prezența a peste 3 mii de oameni, poate chiar 5 mii. Tot la această ediție aniversară am acordat titlul de Cetățean de Onoare post mortem pentru Iuliu Lungu, inginer geolog și director la Miniera la Baia Borșa. De asemenea, tot titlu de Cetățean de Onoare post mortem l-am acordat pentru preotul Nuțu Codrea, un preot care a ridicat vreo 7 biserici, mănăstire etc. În total a ridicat vreo 10 așezăminte ortodoxe.

Titlu de Cetățean de Onoare al orașului Borșa a fost acordat Episcopului Vicar, P.S. Iustin Sigheteanul, care a fost mereu alături de noi. El a fost prezent când s-a pus piatra de

temelie a Bisericii în 2007 și tot atunci a sfințit și începerea lucrărilor la noul sediu al Primăriei. Atunci am zis că vom merge cu lucrările în paralel și o să le finalizăm aproape în același timp. De fapt, le-am finalizat în același timp, numai că am ținut ca sfințirea Bisericii să o facem de Sf. Gheorghe, când este și hramul”.

Prin sfințirea Bisericii s-au întregit cele trei proiecte extrem de importante pentru oraș: Biserica, Primăria și Parcul.

Adică noul Centru civic al orașului. A avut loc și un spectacol cultural cum numai borșenii știu să facă: „Programul cultural a început cu Sfințirea Cașului. În fiecare an se face și sfințirea primului caș, unde au fost prezenți crescătorii de animale din orașul Borșa. Apoi a fost un program artistic susținut de Corul din Finteușul Mare, interpreți din localitate care au prezentat cântece adecvate evenimentului, iar invitat special a fost Părintele Pomohaci”.

„Sărbătoarea Sf. Gheorghe este una specială, de suflet pentru toți borșenii. Mucenicul purtător de biruință ne apără, ne îndrumă și ne păzește din vremuri îndepărtate și ne învață credința, curajul și dragostea de semenii.

De aceea, Biserica de lemn din inima Borșei, din noul centru civic al orașului, nu este altceva decât o mărturisire publică a credinței în Dumnezeu și evlavie cu care borșenii se roagă la Patronul lor spiritual.

Și prin acest eveniment, am dorit, ca de fiecare dată, să ne reafirmăm identitatea, tradițiile și principiile care ne dau dreptul să privim cu mândrie spre trecut și cu încredere spre viitor. Sper că a fost o sărbătoare pe măsura înaltei trăiri spirituale a fiecărui borșean și sperăm că Dumnezeu ne va da putere să ne ridicăm și pe viitor la înălțimea acestui moment unic.

Vă doresc tuturor sănătate, bucurie, împliniri. Fie ca Sf. Mare Mucenic Gheorghe să ne apere, să ne păzească și să ne întărească”.

Remus Ștețco, primar

Borșa a intrat într-o etapă istorică de dezvoltare, pe toate planurile. Recent, au fost finalizate trei obiective importante ale orașului și în cursul acestui an urmează altele, printre care cele mai importante sunt telegondola și reabilitarea drumului Borșa-Baia Borșa.

Apă, canalizare, drumuri, turism. Obiective majore care vor schimba radical orașul Borșa. Principalul proiect care va fi finalizat în acest an este cel al Telegondolei. Numai că, turismul este strâns legat de modernizarea infrastructurii. De aceea, autoritățile locale au avut în vedere în permanență dezvoltarea infrastructurii și mai ales a celei rutiere. Primarul orașului Borșa, Remus Cornel Ștețco, spune că: „Va fi reabilitat Drumul Borșa – Baia Borșa. Este vorba de un proiect aprobat pentru care acum suntem în procedura de licitație. Proiectul este aprobat pe fonduri structurale pe Programul Operațional Sectorial, pe Planul Integrat de Dezvoltare. Presupune turnarea unui covor asfaltic, cu trotuare și tot ce este nevoie. Este prevăzută chiar și o pistă pentru bicicliști între Borșa și Baia Borșa, stații de autobuz etc. Valoarea proiectului este de 5 milioane de euro. Proiectul vizează o lungime de aproximativ 8 km. Acum așteptăm avizul pentru licitație și sperăm ca în circa o lună să putem demara lucrările. Însă totul depinde de felul cum se derulează procedura de licitație”. Proiectul are și o componentă socială, un centru de zi pentru persoane vârstnice care va fi realizat în parteneriat cu Asociația de Pensionari: „centrul va fi amplasat pe locul vechii Centrale Termice din centrul orașului. Avem deja acolo un centru de zi și urmează să fie modernizat, dotat și să-l facem adecvat pentru necesitățile vârstnicilor”.

Un alt proiect important aflat în derulare în acest an este cel derulat prin ADI și vizează rețelele de apă și canalizare: „Proiectul este de aproximativ 20 de milioane de euro pentru orașul Borșa. Presupune conductă nouă de apă, conductă nouă de canalizare și modernizarea Stației de epurare. Proiectul este pe tot orașul Borșa, pe axa principală a drumului DN 18, dar și zonele adiacente”.

Tot în această perioadă începe reabilitarea DN 18, de aceea, constructorii se grăbesc cu săpăturile pentru apă și canal, în așa fel încât proiectele să fie corelate: să se asfalteze porțiunile în care lucrările au fost deja finalizate:

„Va începe și reabilitarea DN 18, de aceea trebuie să facem rapid săpăturile pentru apă și canalizare. Proiectele trebuie corelate în așa fel încât să fie gata săpăturile în momentul în care se reface carosabilul. Cu proiectul de apă și canal suntem în procedura de licitație. S-a dat anunțul pe SEAP, iar licitația este organizată de Vital, noi suntem parteneri. Rețeaua de apă și canal va fi modernizată pe o lungime de aproximativ 15 km. Plus străzile adiacente care trebuie făcute. Prioritar este să se termine lucrările pe tronsonul unde este DN 18, că restul proiectului se implementează pe o perioadă puțin mai lungă. Planificarea lucrărilor este în așa fel gândită încât să înceapă cu DN 18 și apoi străzile colaterale. Sperăm ca până în toamnă să fie finalizate lucrările de apă și canal și să se poată reabilita DN 18. Suntem în licitație și totul depinde de procedură, dar este sigur că aceste lucrări se fac. Cât privește modernizarea DN 18 pot să spun că deja s-a adus stația de betoane și urmează să fie adusă și stația de asfalt. În orașul nostru vor fi instalate două stații, și de betoane și de asfalt. Deja se fac pregătirile de șantier. Cert este că drumul va fi modernizat. N-a fost nici o problemă în acest sens, deși la un moment dat au fost niște zvonuri pornite de la cei care au vrut să tulbure apele și să creeze incertitudine. Mai mult, au fost zvonuri de genul „nu se mai face, dar intervin eu și se va face”.

Dezvoltare istorică PENTRU BORȘA

De asemenea, autoritățile locale vor continua programul de pietruiri, poduri, podețe și asfaltări colaterale, ca în fiecare an.

Cu proiectul Telegondolei se merge pe două linii. Primarul explică:

„Pe de o parte am început demersurile la Minister, în speranța că ni se vor aloca diferențele de sume necesare. Dar în paralel am început procedura pentru accesarea unui credit. Dacă nu primim de la Minister, vom lua un credit să terminăm până în august instalația de telegondolă. Dacă primim de la Minister oprim creditul.

Nu vreau să se creadă că doar din patru în patru ani se vorbește de telegondolă. În această perioadă s-au dus la Minister situațiile și am pornit procedura pe SEAP pentru accesarea creditului. Vrem să terminăm partea de instalație până în august. Vom merge etapizat cu lucrările. Sperăm ca în august să deschidem sezonul de vară cu instalația nouă și apoi să ne apucăm de partea de pârție. Să nu se creadă că în această perioadă am stat cu mâinile în sân. Cam 80% din lucrări sunt finalizate. S-au pus stâlpii, e adus cablul, sunt comandate gondolele etc. Deci în ultimii 4 ani nu am stat. 80% din lucrare e realizată. Suntem pe ultima sută de metri, numai că ne mai trebuie bani pentru finalizare. De asemenea, trebuie știut că în varianta în care se ia credit, nu se ia pe oraș, ci pe societate. Societatea va plăti creditul din serviciile furnizate. Deci nu o să fie o povară pentru oraș acest credit. Noi nu avem credite pe primărie, de aceea nu pot spune unii că nu luăm credit pe oraș pentru că avem nu știu câte și nu ne încadrăm”.

Triada

REALIZĂRILOR

Odată cu târnosirea bisericii de lemn cu hramul Sf. M. Mc. Gheorghe, s-a încheiat o triadă de succes și, implicit, a fost finalizat noul centru civic al orașului.

De săptămâna trecută, orașul Borșa are o altă identitate. Anul trecut, primarul Remus Cornel Ștețco a reușit să finalizeze cele trei obiective majore care schimbă centrul civic al orașului. Clădirea primăriei: un sediu modern care reunește toate serviciile din cadrul primăriei și care dă o față și o utilitate cu adevărat europeană orașului, schimbând totodată cartea de vizită a Borșei în aceea de oraș prosper, care știe să-și păstreze trecutul, zestrea culturală, istorică și folclorică, dezvoltându-se în același timp. Evident, din simbolurile centrului civic al orașului nu putea lipsi natura, pentru că aici, pe plaiurile borșene, Dumnezeu a făcut risipă de frumusețe, binecuvântând oamenii cu peisaje care îți taie răsufarea. Așa că, sediul primăriei este legat de bisericuța de lemn printr-un parc. Iar punctul de rezistență și inima orașului îl constituie biserica de lemn cu hramul Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, ocrotitorul orașului, care a fost târnosită de I.P.S. Iustin Sigheteanul. În acest fel, primarul Remus Cornel Ștețco și-a onorat promisiunea pentru oraș, toate obiectivele au fost finalizate în 2011 și s-a așteptat până de Sărbătoarea Sf. Gheorghe pentru a marca această realizare materială și spirituală a orașului.

La sfârșitul Sf. Liturghii, P.S. Justin a oferit distincția „Act Ctitoricesc” Preotului slujitor Andreica Maței și primarului Orașului Borșa, Ștețco Cornel Remus și diplome de vrednicie binefăcătorilor. La rândul său, primarul a conferit P.S. Iustin Sigheteanul titlul de Cetățean de onoare al Orașului Borșa.

Trei noi cetățeni de onoare

Galeria cetățenilor de onoare ai Borșei a fost completată cu trei noi personalități, care se adaugă listei de nouă cetățeni de onoare, deja existenți, și din care fac parte: POPA LUPU ȘANDRU, GAVRILĂ MIHALI ȘTRIFUNDĂ, NICOARĂ TIMIȘ, VASILE FRANK TIMIȘ, VASILE MIHALI, TITIANA MIHALI, PEA SFINȚITUL JUSTINIAN CHIRA,

ARHIEPISCOPUL MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI, VASILE TIVADAR ȘI DANIEL BĂRCAN. Cu ocazia celei de-a zecea ediții a Sărbătorii Orașului, a fost acordat titlul de Cetățean de Onoare post mortem pentru Iuliu Lungu, inginer geolog și director la Miniera la Baia Borșa, preotului Nuțu Codrea, un preot care a ridicat vreo 7 biserici, mănăstire etc. În total a ridicat 10 așezăminte ortodoxe.

De asemenea, Titlul de Cetățean de Onoare al orașului Borșa a fost acordat și Episcopului Vicar, P.S. Iustin Sigheteanul, care a fost mereu alături de comunitatea locală și care a târnosit biserica cu hramul Sfântului Mare Mucenic Gheorghe și care a fost prezentat și la punerea pietrei de temelie în 2007.

CETĂȚENI DE ONOARE AI ORAȘULUI BORȘA

POPA LUPU ȘANDRU – Protopop al Borșei, fost căpitan în armata lui Rakoczi. De numele său se leagă un important eveniment petrecut la Borșa: bătălia din 4 septembrie 1717, când borșenii au învins oastea tătară. Locul unde s-a dus sângeroasa bătălie poartă denumirea de „Preluca Tătarilor”.

GAVRILĂ MIHALI ȘTRIFUNDĂ – fost primar al localității, se opune, la sfârșitul celui de-al doilea război mondial, alipirii Maramureșului la Ucraina. Diploma de Cetățean de Onoare, acordată post-mortem, a fost înmănată fiicei sale, Lucreția Titircă, în anul 2005.

NICOARĂ TIMIȘ – Director al Centrului Județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă Maramureș; scriitor, folclorist, metodist cultural, libretist de scenarii de spectacole folclorice, culegător de datini și obiceiuri populare, animator al vieții artistice amatoare din județ, membru al Asociației folcloriștilor și etnografilor din Maramureș; coautor al monografiei orașului Borșa, „Cartea Munților”. Este declarat Cetățean de Onoare în anul 2005.

VASILE FRANK TIMIȘ – om de afaceri născut în Borșa; în copilărie a emigrat împreună cu familia sa în Australia și s-a stabilit, ulterior, în Marea Britanie. Lansându-se în afaceri din domeniul mineritului și petrolului, a devenit, în timp, unul dintre cei mai bogați oameni din Marea Britanie. În localitatea sa natală, a construit schitul Vinișorul, iar familia sa a contribuit la construirea Mănăstirii cu hramul Sfântul Nicolae din Baia Borșa. Diploma de Cetățean de Onoare i se atribuie în anul 2007.

DANIEL BĂRCAN – medic, s-a remarcat printr-o activitate profesională și managerială de excepție, contribuind la construirea clădirii Spitalului Orășenesc Borșa și conducând o perioadă îndelungată de timp destinele acestei instituții.

VASILE MIHALI - animator cultural, Director al Casei de Cultură din Borșa. A condus destinele acestei instituții timp de aproape 40 de ani, ducând peste mări și țări numele localității prin spectacolele organizate în Franța, Belgia, Elveția împreună cu ansamblul folcloric CERCĂNELUL. La nivel local, numele său este legat de Hora la Prislop, de Nopti de Sânziene și, în general, de animația culturală a localității, căreia i-a dedicat întreaga sa viață.

TITIANA MIHALI - interpretă de muzică populară, cu o voce unică și un stil autentic de interpretare. Repertoriul său bogat, vocea extraordinară și frumusețea cântecului interpretat i-au adus renumele de „PRIVIGHETOARE A MARAMUREȘULUI”. Melodii precum „Mireasă, cununa ta” sau „Cine bea apă din vad” au dus peste hotare numele Maramureșului. Interpretarea sa de excepție a fost răsplătită cu numeroase premii și distincții internaționale.

PEA SFINȚITUL JUSTINIAN CHIRA, ARHIEPISCOPUL MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI – născut în anul 1921 în satul Plopiș din județul Maramureș, conduce din septembrie 1990 destinele Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului, desfășurând o bogată activitate misionar-pastorală, administrativ-gospodărească și culturală.

VASILE TIVADAR – preot, cu o activitate longevivă și fructuoasă, a construit două dintre cele mai frumoase biserici din Borșa, cele situate în cartierele Rotundu și Baia Borșa. Diploma de Cetățean de Onoare al Orașului Borșa i-a fost conferită în anul 2009.

Sfântul Gheorghe

- Un cavaler capadochian - devenit Protectorul spiritual al orașului Borșa

Având, o, purtătorule de biruință, ca o mare pavază credința lui Hristos în inimă, ca un leu râvnind, în mijlocul nevoitei bărbătește ai stat, cu îndrăzneța cugetare. Pentru aceasta te binecuvântăm zicândȘ
Bucură-te, voievodule al lui Hristos.
Bucură-te, luptătorule nebiruit al credinței.
Bucură-te, priveliștea îngerilor.
Bucură-te, privirea oamenilor.
Bucură-te, îndulcirea puterilor cerești.
Bucură-te, veselia oamenilor pământești.
Bucură-te, că te-ai făcut mărire cerului și pământului.
Bucură-te, că bucurie ai adus îngerilor și oamenilor.
Bucură-te, desfătarea frumoasă a lumii celei de sus.
Bucură-te, laudă dumnezeiască a lumii celei de jos.

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe a strălucit prin curajul, eroismul, și iubirea pe care le-a manifestat față de semenii. Din istoria vieții sale aflăm că a renunțat la ranguri princiare, stataturi onorifice și lucrurile lumeste pentru a-și proteja și iubi semenii, iar în modul acesta pe Cel mai Înalt: pe Dumnezeu. A devenit patronul spiritual al orașului la inițiativa doamnei Marusciac Ioana, susținută de autoritățile locale și preoți. La cea de-a X ediție a festivalului: Sf. Gheorghe – Purtătorul de biruință” s-a sfințit Biserița din Lemn, înălțată ca o rugăciune în centrul civic al orașului. Tineri, vârstnici, copii, toți au înconjurat altarul de trei ori și au înălțat o dorință Bunului Dumnezeu, având speranță și lumină în ochii. S-au decernat titluri onorifice pentru personalitățile orașului

Borșa: Diplome de cetățeni de onoare ai orașului, post mortem Preotului Protopop Miron Ioan Codrea Nuțu, un părinte spiritual al comunităților în care a slujit, și Inginerului geolog Iuliu Lungu pentru contribuția semnificativă pe care a avut-o în dezvoltarea comunității Borșa.

Evenimentul cultural a debutat cu discursul nepoatei părintelui Nuțu, Raluca Hojda, coordonatoarea ansamblului Colibri, care ne-a reamintit de imaginea și personalitatea legendarului părinte care a trăit pentru a dăru și a dăruit pentru a trăi. Despre Preotul Protopop Miron Ioan Codrea Nuțu va trebui să vorbim întotdeauna la timpul prezent, fiindcă personalitatea și puternica influență asupra vieții spirituale românești și maramureșene dăinuie și astăzi.

La cea de-a X ediție a festivalului Sf. Gheorghe – Purtătorul de biruință” s-a sfințit Biserița din Lemn, înălțată ca o rugăciune în centrul civic al

Oricum

Oamenii sunt adesea neînțelegători, iraționali și egoiști...

Iartă-i, oricum.

Dacă ești bun, oamenii te pot acuza de egoism și intenții ascunse...

Fii bun, oricum.

Dacă ai succes, poți câștiga prieteni falși și dușmani adevărați...

Caută succesul, oricum.

Dacă ești cinstit și sincer, oamenii te pot înșela...

Fii cinstit și sincer, oricum.

Ceea ce construiești în ani, alții pot dărâma într-o zi...

Construiește, oricum.

Dacă găsești liniștea și fericirea, oamenii pot fi geloși...

Fii fericit, oricum.

Binele pe care îl faci astăzi, oamenii îl vor uita mâine...

Fă bine, oricum.

Dă-i lumii tot ce ai mai bun și poate nu va fi niciodată de-ajuns...

Dă-i lumii tot ce ai mai bun, oricum.

La urma urmei, este între tine și Dumnezeu...

N-a fost niciodată între tine și ei, Oricum.

Ghiță Olteanu

În împlinirea destinului sacerdotal a întâlnit oameni vrednici, dar și ostili, părintele s-a rugat pentru toți deopotrivă, a oferit lumii din visteria inimii sale smerenie, cuvinte de îmbărbătare, compasiune și respect, deși nu toți le-au primit, părintele le-a oferit oricum.

De multe ori vulnerabilitățile sociale ale vremurilor de tristă amintire, ale războaielor i-au scos în față piedici și ispite, părintele Nuțu le-a depășit oricum, păstrându-și forța și sfințenia până la cele din urmă clipe petrecute cu noi. Diploma de “Cetățean de Onoare” acordată post mortem precum și lansarea cărții scrise în timpul vieții sale, sunt modurile de recunoștință și evocare ale unui preot legendar: Miron Ioan Codrea Nuțu.

Festivalul a implicat nume sonore ale melosului românesc: Cristian Pomohaci, Corul bărbătesc de la Finteușul Mare, Anghelina Timiș Lungu, Ansamblul Colibri, Ansamblul Prislopul, coordonat de d-na. Lilia Sovan și d-na. Cornelia Ștețco, ansamblul Vișeu, coordonat de d-nul Ioan Bledea, Mihaela Mihali, Carmen Ștețco, Mădălina Hojda, Andreea Hojda și mulți alții, având ca partener media postul local Htv.

Oricum, tradițiile și glasul străbunilor ascuns în șoaptele vântului în zbciumul pădurilor de brazi, în răcoarea și prospețimea apelor repezi...ori poate în doinele îngânate de spiritele celor mulți trebuie să dăinuie peste decenii, veacuri, milenii, vremuri...

Turistului iubitor de natură, Borșa îi oferă un cadru de excepție, atât vara, cât și iarna. Complexul turistic întrunește toate condițiile pentru practicarea sporturilor de iarnă, în special ski-ul, care poate fi practicat pe două pârtii pentru avansați (Telescaun și Pătrat), cât și una pentru începători. Perioada de vară este ideală pentru drumeții, în puncte de interes cum ar fi Cascada Cailor, cariera de piatră, vărfurile: Pietrosul Rodnei, Torioaga sau Puzdrele, lacurile: Iezer, Măgura, Știol, Lala sau Buhăiescu, cabana meteorologică și izvoarele cu apă minerală din Baia Borșa. Cele mai apreciate atracții turistice sunt reprezentate de cele două rezervații naturale: Rezervația Pietrosul Rodnei și Rezervația Cornu Nedeii-Ciungii Bălăsânii.

Rezervația naturală „Pietrosu Mare” se află în imediata vecinătate a orașului Borșa; este cea mai mare rezervație naturală complexă (geomorfologică, floristică și

faunistică) din nordul țării. Din 1979 ea a fost inclusă în rețeaua mondială de rezervații ale biosferei. În perimetrul de protecție a fost inclus golul de munte cu vegetație alpină și subalpină, precum și bradul de pădure din regiune.

Culmea principală – între vârful Pietrosu Mare (2303 m) și vârful Piatra Albă (2061 m) – adăpostește pe versantul nordic trei căldări glaciare, care, prin peisajul lor sălbatic, sunt unice în Carpații Orientali. Versantul sudic al vârfului Pietrosu Mare adăpostește Căldarea Buhăescu – Rebra, în care sunt cantonate Tăurile Buhăescului.

În rezervație se găsește o vegetație diversă, de la cea de deal până la cea alpină, incluzând un număr de specii rare, endemisme rodneene. De asemenea, aici pot fi întâlnite numeroase specii de mamifere și păsări periclitare de dispariție.

Rezervația Cornu Nedeii – Ciungii Bălăsânii a fost înființată pentru ocrotirea cocoșului de mesteacăn și a mediului său favorit – jnepenișul. Din cele zece puncte populate cu cocoși de mesteacăn cunoscute în România, patru se află în Munții Rodnei și patru în Munții Maramureșului. Această rezervație pare a constitui biotopul optim pentru cocoșul de munte, aici găsindu-se cea mai mare populație din țară.

Turistului interesat de spiritualitate, Borșa i se dezvăluie ca un tărâm unde legătura omului cu divinitatea este mult mai strânsă, privirile se îndreaptă destul de des spre cer, iar bisericile, extrem de numeroase, apropiate, cu turnurile lor, cerul de pământ, creând o legătură, indestructibilă, între om și Dumnezeu.

BORȘA, perla turistică A TRANSILVANIEI

În extremitatea nordică a României, într-un cadru de o neasemuită frumusețe, se află una dintre cele mai vechi așezări din Maramureș, Borșa. Originile sale se pierd în negura timpului, fapt demonstrat de însuși numele localității, care se trage din cuvântul dacic Bora, care înseamnă vifor sau furtună. Frumusețea cadrului natural, spiritualitatea și păstrarea tradițiilor și obiceiurilor strămoșești sunt atât emblema localității, cât și coordonatele turismului actual.

Cu o populație preponderent ortodoxă, Borșa are o viață religioasă intensă și un număr considerabil de biserici, câte una sau două în fiecare cartier. Aproape de centrul orașului se află biserica de lemn cu hramul “Sf. Arhangheli Mihail și Gavril”, ce datează din anul 1300, reconstruită pe la 1700, pictată în 1775 și înscrisă astăzi pe lista monumentelor istorice din Maramureș.

Cea de-a treia coordonată pe care se pliază turismul din Borșa este cea cultural-artistică. Păstrarea tradițiilor și obiceiurilor specifice zonei, portul popular, cântecul și jocul duse mai departe de tinerii borșeni sunt elemente reprezentative care atrag mii de turiști în cadrul manifestărilor culturale organizate la nivelul orașului Borșa. Cele mai de seamă sunt Festivalul Interjudețean de Folclor HORA LA PRISLOP, organizat anual în duminica de după Sfânta Maria în Pasul Prislop și Festivalul NOPTI DE SÂNZIENE, organizat în ziua de 24 iunie. Sărbătorile pascale sau de iarnă sunt, de asemenea, prilej de păstrare a tradițiilor și obiceiurilor străbune și au, la Borșa, un farmec și o frumusețe aparte.

Borșa îmbină azi noul cu vechiul, modernul cu tradiționalul. Hotelurile și pensiunile îmbină confortul cu elemente tradiționale specifice zonei. Conștientă de necesitatea unor elemente moderne în turismul actual, autoritatea locală din Borșa implementează un proiect ambițios, care se va concretiza prin amenajarea unei noi pârtii de schi, dotată cu telegondolă. Odată finalizat, proiectul va atrage anual mii de turiști și va transforma Borșa într-o atracție turistică de talie mondială.

Deschiderea sezonului de păstorit

Arhetip al străvechilor eroi civilizatori, martir militar reprezentat iconografic ucigând „fiara”, Sfântul Gheorghe își are un corespondent la fel de fabulos în calendarul popular al românilor numit Sân-Giorgiul sau Sângiorzul. Sângiorzul este „primul străjer al timpului”, cel care deschide Anul Nou Pastoral, împărțindu-l în două anotimpuri. Este frate cu Sâmedru (Sf. Petru), culegătorul fructelor, și el, la rândul său, protector al tagmei păstorilor.

În cadrul sărbătorii orașului Borșa, se reținerează momente ce țin de tradiția păstoritului, care se mai păstrează în zonă, anume Ș sfintirea cașului, marcarea debutului de an pastoral, anunțat de localnici prin trâmbițe etc. Sărbătoarea Sfântului Gheorghe, patronul Borșei, înseamnă și trecerea animalelor de la hrana de bază (fân) la iarbă. În această perioadă se fac înțelegerile dintre proprietari și păstori și are loc deschiderea oficială a sezonului pastoral.

La sfârșitul lunii aprilie și începutul lunii mai (22 aprilie-1 mai) apare în Calendarul Popular un scenariu ritual, tipic, de înnoire a timpului, a cărui sărbătoare centrală o reprezintă Sângiorzul sau Sfântul Gheorghe.

Sângiorzul este o divinitate a vegetației, protectoare a cailor, vitelor cu lapte și holdelor semănate, identificată cu un zeu autohton, Cavalerul Trac, peste care Biserica creștină a suprapus pe Sfântul Mare Mucenic Gheorghe.

În tradiția populară, Sângiorzul, deschizătorul anului și al verii pastorale și

Sâmedru, deschizătorul iernii pastorale, ar purta la brâu cheile anului cu care primul înfrunzește codrul, al doilea îl desfrunzește.

Între ei ar exista un legământ pe viață și pe moarte; dacă pădurea nu este înfrunzită pe data de 23 aprilie, Sâmedru îl omoară pe Sângiorz. Aceeași soartă o va avea și Sâmedru, dacă de ziua lui, 26 octombrie, Sângiorzul va găsi frunze pe arbori.

Dacă Sângiorzul este opus lui Sâmedru, prin atribuții și dată de celebrare, el prezintă evidente asemănări cu Sântoaderul cel Mare, celebrat în sâmbăta din Săptămâna Căii lui Sântoader.

ANUL NOU PASTORAL

În structura **Anului Nou Pastoral** (23 aprilie pe stil nou sau 6 mai pe stil vechi) se poate decodifica sacrificiul în trei ipostaze: cea fitomorfă (Ramura Verde), cea zoomorfă (mielul sau iedul) și cea antropomorfă (Sângiorzul). Ultima ipostază este bineînțele simbolică.

Elementele primordiale – APA și FOCUL – dețin roluri importante în obiceiurile și gesturile rituale practicate în această zi. **Focul** deține un rol esențial în purificarea oamenilor și animalelor, în prepararea alimentelor rituale (*colacii de Sângiorz*). **Apa** apare ca agent de purificare (practica udării sau stropirii), iar metamorfozată în vin roșu amestecat cu pelin devine băutură rituală. Alte gesturi rituale constă în alungarea spiritelor malefice (moroși și strigoii) prin strigăte și sunete de trâmbițe, tulnice și buciume; sorcovitul oamenilor și vitelor cu urzică, leuștean sau pelin; slobozirea vitelor, în special a vacilor cu lapte, să pască pe unde doresc, inclusiv prin lanurile de grâu.

Există credința că în noaptea de Sângiorz ard comorile, se deschid porțile cerului, vorbesc animalele, etc.

Activitățile practice și economice ale sărbătorii sunt: alesul oilor și formarea turmelor pentru vârat, înțărcațul mieilor, angajarea ciobanilor și văcarilor, însemnatul oilor, prepararea Unsorii Oilor, medicament obținut din plante și grăsimi animale pentru vindecarea vitelor pe timpul verii, tunsul și urcarea oilor la munte

Atât Sângiorzul, cât și Sântoaderul au, în folclorul și iconografia românească, trăsături comune cu Cavalerul Trac: sunt divinități hipomorfe, purtate în spate de cai (Sângiorzul) sau având ei înșiși copite și cozi de cai (Sântoaderul cel Mare, Căii lui Sântoader); omoară balaurul, purifică spațiul de forțele malefice, încuie iarna și descuie vara.

Moartea și renașterea simbolică a timpului la Sângiorz, Anul Nou Pastoral este redat prin sărbători, obiceiuri și practici magice de un rar arhaism.

SF. GHEORGHE, ocrotitorul Borșei

În conștiința populară românească, Sf. Gheorghe este unul dintre cei mai prezenți sfinți, numeroase biserici purtând hramul său. Există numeroase orașe în România care poartă numele Sfântului Gheorghe și chiar unul dintre cele trei brațe ale Dunării este denumit astfel. Sf. Gheorghe este de asemenea ocrotitorul Armatei Române (a cărei zi coincide cu sărbătorirea sfântului). Este totodată patronul Angliei, al Georgiei și al Moscovei. În Lituania, Sf. Gheorghe este venerat ca protector al animalelor, iar în unele regiuni ale Spaniei ziua sfântului se serbează cu mese bogate și cu daruri. Legenda potrivit căreia sfântul ar fi ucis un balaur pentru a salva o fecioară este o invenție târzie, medievală. Adesea însă, iconografia recentă ni-l prezintă pe sfânt călare, doborând cu sulița un balaur, poate simbolic.

Sf. Gheorghe, care este și protectorul Borșei, s-a născut în Capadocia, din părinți creștini. A trăit în vremea împăratului Dioclețian (sec. al IV-lea). Datorită vitejiei și victoriilor sale, ajunge conducător de armată. Când împăratul Dioclețian va începe lupta împotriva creștinilor, Sfântul Gheorghe nu se ferește să-și mărturisească credința în Hristos, motiv pentru care va fi întemnițat. Va fi supus la diverse chinuri dar nici o tortură nu l-a făcut să renunțe la credința sa.

Cei prezenți la aceste suferințe, uimiți de faptul că Sfântul a rămas nevătămat și că a înviat un mort, au renunțat la credința păgână și au primit credința în Hristos. Minunea învierii celui decedat, a convins-o și pe împărăteasa Alexandra, soția lui Dioclețian, să îmbrățișeze creștinismul.

Sfântul Gheorghe a fost ispitit cu onoruri pentru a jerfi zeilor, dar aceste încercări au fost zadarnice. Pentru că nu a lepădat credința în Hristos, Sfântul Gheorghe este condamnat la moarte prin decapitare, în ziua de 23 aprilie 304, rămânând de atunci zi de prăznuire.

Legenda potrivit căreia sfântul ar fi ucis un balaur pentru a salva o fecioară este o invenție târzie, medievală. Adesea însă, iconografia recentă ni-l prezintă pe sfânt călare, doborând cu sulița un balaur, poate simbolic.

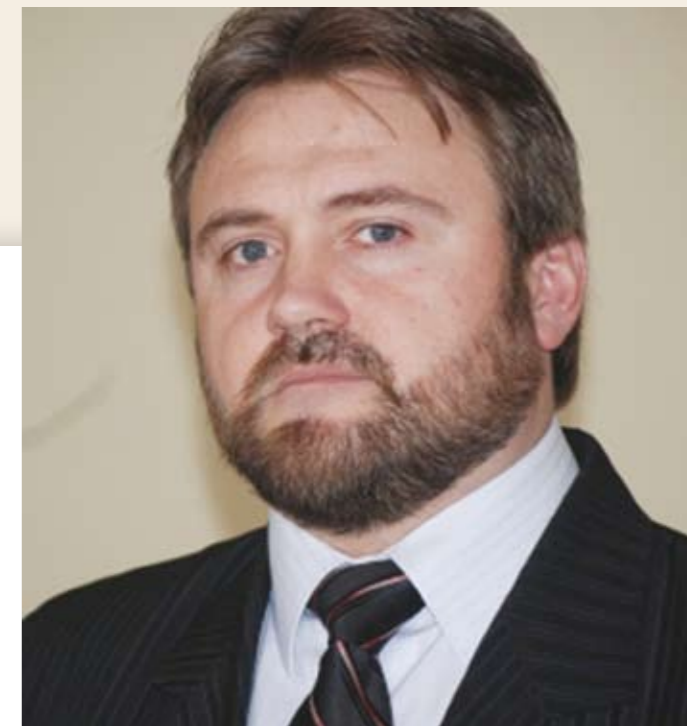
Credință, tărie, omenie

Borșa poate fi definită în multe feluri. Înseamnă perla turismului. Înseamnă natură. Simbol al tăriei și dăinuirii. Înseamnă curajul de a fi tu însuși. Dar, mai ales, înseamnă credință. Printre oaspeții de seamă ai borșenilor la acest eveniment s-a numărat și Zamfir Ciceu, candidatul USL la președinția Consiliului Județean Maramureș care spune că această zonă: „are specificul său aparte, dat în primul rând de locuitori, care sunt moroșeni adevărați. Poate și natura i-a forțat să fie oarecum mai tari, mai aspri și mai hotărâți. Așa îi văd eu ca oameni, niște oameni minunați. Relieful i-a influențat și i-a obligat până la urmă să aibă această atitudine, care nu-i rea. În același timp, sunt niște oameni cu foarte multă credință și apropiați de Dumnezeu, iar asta s-a văzut inclusiv în ziua de Sf. Gheorghe, când prin prezența în număr foarte mare acolo, au demonstrat încă o dată că știu să-și păstreze credința, tradițiile, obiceiurile”.

Ciceu a remarcat cele trei obiective de seamă ale orașului și realizările primarului Remus Cornel Ștețco, un primar competent și responsabil: „Sfântul Mucenic Gheorghe este și patronul spiritual al orașului, iar Biserica sfințită acum, alături de proiectul parcului și noul sediu al Primăriei sunt mari realizări ale domnului primar. Pot să spun despre el că este un om adevărat, aproape de toți ceilalți locuitori ai Borșei, un om destoinic ce arătat că poate să facă ce și-a propus. Alături de o nouă și minunată clădire – Primăria orașului Borșa, s-a realizat un parc și totodată acea bisericuță de lemn în stil maramureșean tradițional, care sfințește locul. Ca oamenii să-și aducă aminte, inclusiv autoritățile, că înainte de toate există Dumnezeu și pe urmă oamenii”.

Dincolo de această frumusețe a zonei și a oamenilor, Ciceu recunoaște că zona are și foarte multe probleme și nevoi:

„Nu este prima dată când am fost în zonă. Am fost în Borșa, inclusiv la o emisiune televizată, și am luat contact atât de împlinirile, cât și de neîmplinirile celor din zonă. Și de blocajele care s-au pus până la urmă în calea realizării proiectelor actualului primar, inclusiv a părții care știm cu toții în ce stadiu este din cauza blocării finanțării. Având în vedere frumusețea zonei, proiectul telegondolei și toate celelalte, văd turismul ca motor principal de dezvoltare a zonei. Este o zonă minunată și este păcat că nu reușim să dezvoltăm o infrastructură care să permită exploatarea la nivel maxim a posibilităților turistice. Din păcate, Maramureșul Istoric și Maramureșul în întregul lui a fost izolat nu numai în actuala guvernare PD-L, ci în aproape toate perioadele de guvernare. Și trebuie să ne asumăm această nerealizare. Spre deosebire de Bucovina, care are mai multe județe, de Oltenia, care are 5 județe, Maramureșul este unul singur. Unul singur, și nu reușim să avem grijă de el. Eu cred că trebuie să dăm o șansă oamenilor de aici să fie mândri că sunt maramureșeni. Să dăm posibilitatea celorlalți, atât conaționali cu noi, cât și de peste hotare, să ia contact cu adevărata tradiție din Maramureș, să recreem acel brand al Maramureșului de care ne mândrim cu toții, dar, din păcate, numai în campaniile electorale și după aceea uităm. Și vreau să vă mai spun că pentru mine Maramureșul Istoric este o prioritate”.

ZAMFIR CICEU, candidatul USL la șefia Consiliului Județean Maramureș s-a numărat printre oaspeții de seamă ai borșenilor la sărbătoarea lor. Ciceu spune că a fost impresionat de credința, tăria și omenia acestor oameni, dar și de problemele lor.

P.S. Iustin Sigheteanul

a pus piatra de temelie pentru o nouă biserică în Parohia Borșa III – Poiana

La invitația și inițiativa preotului paroh Pop Gavrilă, după săvârșirea slujbei de târnosire a Bisericii cu hramul Sf. Mare Mucenic Gheorghe, în jurul orei 15, P.S. Justin s-a deplasat spre BORȘA POIANA, la parohia BORȘA III, unde l-au așteptat peste 1.000 de credincioși, din parohie, poate și din cei ce au fost la slujba de dimineață, majoritatea preoților din Borșa. Aici s-a sfințit locul și s-a pus piatra de temelie pentru o nouă biserică, lângă cea veche, cu același hram – SF. ARHANGHELI MIHAIL ȘI GAVRIL – păstorită

acum de pr. POP GAVRIL, fost paroh de Rona de Jos și fost Protopop de Sighet, a convins pe majoritatea credincioșilor și pe ierarh că va zidi o nouă biserică, mai mare, mai frumoasă, așa cum sunt casele borșenilor din zonă. Și aici ierarhul a rostit o predică mobilizatoare, convingând și pe cei șovăielnici că este nevoie de o nouă biserică, care să satisfacă nevoile actuale ale credincioșilor și să lase urmașilor o moștenire demnă de vrednicia înaintașilor.

În Borșa s-a sfințit locul și s-a pus piatra de temelie pentru o nouă biserică, lângă cea veche, cu același hram – SF. ARHANGHELI MIHAIL ȘI GAVRIL – păstorită acum de pr. POP GAVRIL.

